

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 3 czerwca 2020 r.

DUS.II.071.6.2019.MJ
dot. III.7060.122.AJ

Pan
dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w związku z Pana pismem z dnia 27 lutego br., w sprawie zasad waloryzacji kapitału początkowego oraz składek na ubezpieczenie emerytalne stanowiących podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 *ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, z późn. zm.) w przypadku, gdy wniosek o jej przyznanie został zgłoszony w czerwcu danego roku, uprzejmie informuję, że nadal są analizowane możliwe rozwiązania poruszonego problemu, który jest następstwem wprowadzenia nowego algorytmu wymiaru emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r., którzy zostali objęci reformą emerytalną. Nie podjęto jeszcze decyzji w tej sprawie, ponieważ nadal poszukiwane jest możliwe do wprowadzenia rozwiązanie, które zlikwidowałoby negatywne skutki przejścia na emeryturę w czerwcu, a jednocześnie nie spowodowałoby negatywnych skutków dla osób przechodzących na emeryturę w pozostałych 11 miesiącach roku i byłoby spójne z konstrukcją systemu ubezpieczenia emerytalnego.

Świadczenie osoby przechodzącej na emeryturę w czerwcu, obliczanej z zastosowaniem tzw. nowych zasad wymiaru określonych w art. 25-26 *ww. ustawy emerytalnej* jest zwykle niższe dlatego, że suma wskaźników waloryzacji kwartalnej, którymi zostałyby objęte składki emerytalne oraz kapitał początkowy przy przejściu na emeryturę w kwietniu lub maju, jest zazwyczaj wyższa od wskaźnika waloryzacji rocznej, który stosuje się przy ustalaniu emerytury w czerwcu danego roku. Formuła obliczania wskaźnika waloryzacji składek, zarówno rocznej, jak i kwartalnej, jest oparta na wzroście przypisu

składek na ubezpieczenie emerytalne. W pierwszym kwartale roku wzrost przypisu składek w stosunku do czwartego kwartału poprzedniego roku jest wyższy niż w pozostałych kwartałach. Ma to związek z kumulacją periodycznych wypłat wynagrodzeń w I kwartale roku. W konsekwencji wskaźnik waloryzacji składek za I kwartał danego roku jest wyższy niż roczny wskaźnik waloryzacji składek. Im większa jest ta różnica, tym waloryzacja kwartalna składek jest korzystniejsza od waloryzacji za ten sam okres w ujęciu rocznym. W konsekwencji, zgłoszenie wniosku o emeryturę w czerwcu może być mniej korzystne niż zgłoszenie wniosku w pozostałych miesiącach II kwartału.

Z uwagi na utrzymywanie się tej tendencji zainicjowano działania mające na celu zapewnienie ubezpieczonym uzyskanie rzetelnych informacji w tym zakresie. Przede wszystkim doradcy emerytalni oraz pracownicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przyjmujący wnioski o świadczenia emerytalne informują każdą osobę zgłaszającą wniosek w czerwcu, że jeśli przejdzie na emeryturę chociażby o jeden miesiąc później, to uzyska wyższą kwotę emerytury. Przyszli emeryci mają też możliwość skorzystania z kalkulatora emerytalnego zamieszczonego na stronie internetowej ZUS w celu porównania wysokości kwot emerytury obliczonych dla poszczególnych miesięcy roku, w którym planują zakończyć pracę i przejść na emeryturę. Są to wprawdzie kwoty hipotetyczne, ale doskonale obrazują różnice w wysokości emerytury w zależności od miesiąca przejścia na emeryturę. Akcja informacyjna ZUS przynosi efekty. Na wzrost świadomości ubezpieczonych o znaczeniu daty przejścia na emeryturę wskazuje fakt, że liczba osób przechodzących w czerwcu na emeryturę systematycznie maleje. W ostatnich dwóch latach jest to ok. 1% ogółu przyznanych w danym roku emerytur.

W orzecznictwie sądów powszechnych nie ukształtowała się jeszcze jednolita wykładnia przepisów określających zasady waloryzacji składek emerytalnych i kapitału początkowego w przypadku ustalania prawa do emerytury w czerwcu. Oprócz wyroków potwierdzających prawidłowość decyzji organów rentowych są również wyroki przyznające rację skarżącym. Przywołać tutaj należy wyroki Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 stycznia 2013 r. III AUA 1068/12 z 18 marca 2015 r. III AUA 933/14 i III AUA 934/14 jak i wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi wydany w sprawie sygn. akt. III AUA 554/14 z 22 kwietnia 2015 r.

Uprzejmie informuję, że przepisy art. 25 i 25a *ustawy emerytalnej*, określające zasady waloryzacji składek i kapitału początkowego, stanowiących podstawę obliczenia

emerytury według zasad określonych w art. 26 tej ustawy, były niejednokrotnie analizowane przez niezależne sądy również pod kątem zgodności z Konstytucją RP, w tym zgodności z zasadą równości wobec prawa.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, w wyroku z dnia 22 sierpnia 2012 r. (III AUa 325/12) uznał, że ww. przepisy „nie naruszają konstytucyjnych zasad równości wobec prawa oraz państwa prawa, albowiem jedynie różnicują sytuację prawną osób pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych w zależności od długości opłacania składek na te ubezpieczenia, co jest cechą relewantną i dopuszcza takie zróżnicowanie, przy czym nie jest to niezgodne z art. 32 Konstytucji RP.”. W uzasadnieniu wyroku Sąd zauważył także, że wprowadzenie przepisów dotyczących waloryzacji składek ustalają w stosunku do określonych grup świadczeniobiorców różną metodę (mechanizm) waloryzacji, to jednak zachowują to samo założenie stabilnej wartości ekonomicznej otrzymywanych świadczeń oraz przewidują mechanizm umożliwiający jego urzeczywistnienie. W związku z tym, mimo różnic sposobów dokonania waloryzacji, co zresztą odnosi się tylko do jednego roku poprzedzającego nabycie prawa do emerytury, istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń emerytalno-rentowych do spadku siły nabywczej pieniądza nie została naruszona.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu do wyroku z dnia 13 lutego 2013 r. (IIIAUa757/12) w sprawie kapitału początkowego osób przechodzących na emeryturę w czerwcu danego roku podzielił pogląd Sądu Apelacyjnego w Krakowie zauważając, że „analizowane przepisy art. 25 i 25a *ustawy emerytalnej* nie naruszają zasady równości wobec prawa, albowiem jedynie różnicują sytuację ubezpieczonych w zależności od miesiąca przechodzenia na emeryturę, co jest cechą relewantną. W prawie zabezpieczenia emerytalnego sytuacja taka nie jest odosobniona, dla przykładu zupełnie inna jest wysokość emerytury obliczanej z zastosowaniem kwoty bazowej dla osoby przechodzącej na emeryturę w lutym, a inna w marcu danego roku (art. 19a *ustawy emerytalnej*).”

Jak z powyższego wynika, rozwiązanie problemu „emerytur czerwcowych” nie jest łatwe, ponieważ ewentualna korekta regulacji obowiązujących w tym zakresie nie może naruszać konstytucyjnej zasady równości wobec prawa. Należy bowiem mieć na uwadze, że data zgłoszenia wniosku determinuje wysokość emerytury również w tzw. starym systemie emerytalnym, obowiązującym osoby urodzone przed 1949 r. W przypadku tych osób kwota bazowa, określona w art. 19 *ustawy emerytalnej*, służąca do wyliczenia świadczenia zmienia się co roku 1 marca. Nie zawsze nowa kwota jest wyższa od wcześniej obowiązującej,

a zatem zgłoszenie wniosku o emeryturę po ogłoszeniu jej nowej wysokości nie gwarantuje uzyskania emerytury wyższej niż w przypadku wcześniejszego zgłoszenia wniosku, np. w lutym danego roku, pod rządami poprzednio obowiązującej kwoty bazowej.

Uprzejmie informuję, że doraźne rozwiązanie tego problemu, z którego skorzystają osoby przechodzące na emeryturę w czerwcu 2020 r., zawiera *ustawa z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2* (Dz. U. poz. 875). Zgodnie z art. 53 tej ustawy, w przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu 2020 r., waloryzacji składek stanowiących podstawę obliczenia emerytury dokonuje się w taki sam sposób, jak przy ustalaniu wysokości emerytury w maju 2020 r., jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego. Celem tej regulacji jest to, aby podstawa wymiaru emerytury ustalona na dzień 1 czerwca 2020 r. nie była niższa od ustalonej na dzień 31 maja tego roku. Z uzasadnienia projektu powyższej ustawy wynika, że przepis ten wprowadzono przede wszystkim dlatego, że zmiany na rynku pracy będące konsekwencją epidemii COVID-19 mogą spowodować, że osoby, które osiągnęły wiek emerytalny i zamierzały jeszcze kontynuować aktywność zawodową, będą musiały podjąć, dużo wcześniej niż zamierzały, decyzję o przejściu na emeryturę, między innymi również w czerwcu 2020 r.

Z poważaniem

Minister

z up. Stanisław Szwed

Sekretarz Stanu

/-/ podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym